

Uitleg van de verordening inzake etikettering, tracering van genetisch gemodificeerde organismes (ggo's) en producten verkregen met ggo's en de verordening inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoer.

Vervolg op introductie (PLW 03-289 EG/gg) dd november 2003 en 04-117 EG/gg
 Datum: 23 april 2004

PLW 04-168 EG/gg

Voorzitter : ir. G.A. Koopstra
 Secretaris : ir A. van de Kamp
 Telefoon : 070 - 370 85 02
 E-mail :
 a.van.de.kamp@hpa.agro.nl

De inhoud van deze memo is in overeenstemming met de diensten van het Ministerie van VWS en LNV opgesteld.

Postbus 29739
 2502 LS Den Haag
 Fax : 070 - 370 84 44
 E-mail : plw@hpa.agro.nl

Inhoudsopgave

Wetgeving EU 1
 Hoofdpunten..... 2
 Autorisatie 2
 Welke producten vallen onder de desbetreffende wetgeving? 3
 Overgangsfase..... 3
 Hoe moet worden geëtiketteerd/aangeduid? 3
 Traceerbaarheid..... 4
 Analysemethoden 5
 Onvoorzien of technisch onvermijdbaar 5
 Passende maatregelen..... 5
 Overige interessante internetsites:..... 6
 Bijlage:..... 7

SECTOR DESKUNDIGEN:
 Akkerbouw
 Ir G.M. Koomneef
 Telefoon : 070 - 370 83 23
 Fax : 070 - 370 84 44
 E-mail :
 g.m.koomneef@hpa.agro.nl

Ir G.V. de Rooij
 Telefoon : 070 - 370 83 24
 Fax : 070 - 370 84 44
 E-mail : g.de.rooij@hpa.agro.nl

Bier
 Mr J.H.M Teeuwen
 Telefoon : 020 - 625 22 51
 Fax : 020 - 622 60 74
 E-mail : j.h.m.teeuwen@cbk.nl

Gedistilleerd
 Dhr. A.J. de Bloeme
 Telefoon : 010 - 426 93 40
 Fax : 010 - 473 98 58
 E-mail : debloeme@pd-cg.nl

Margarine, vetten en oliën
 Mr M.E. Leegwater
 Telefoon : 070 - 319 51 36
 Fax : 070 - 319 51 96
 E-mail : leegwater@mvo.nl

Tuinbouw
 Ir M. Mellema
 Telefoon : 079 - 347 06 04
 Fax : 079 - 347 06 00
 E-mail :
 m.mellema@tuinbouw.nl

Vee, vlees en eieren
 Ir W.J. Riepma
 Telefoon : 079 - 368 79 45
 Fax : 079 - 368 79 87
 E-mail : w.riepma@pve.agro.nl

Vis
 Mr L.J. Zijp
 Telefoon : 070 - 336 96 09
 Fax : 070 - 399 94 26
 E-mail : lzijp@pvis.nl

Zuivel
 Ing R.H. Oost
 Telefoon : 079 - 368 15 16
 Fax : 079 - 368 19 51
 E-mail : r.h.oost@pz.agro.nl

Wetgeving EU¹

De twee in de titel genoemde verordeningen zijn op 18 oktober 2003 gepubliceerd in het [Publicatieblad van de Europese Unie](#)²:

1. Verordening (EG) 1829/2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders is van toepassing met ingang van 18 april 2004;
2. Verordening (EG) 1830/2003 betreffende de traceerbaarheid en etikettering van genetisch gemodificeerde organismen (ggo) en de traceerbaarheid van met genetisch gemodificeerde organismen geproduceerde levensmiddelen en diervoeders is van toepassing met ingang van 15 april³.

Daarnaast heeft de Commissie een verordening gepubliceerd die nadere bepalingen vastlegt tot uitvoering van Verordening 1829/2003 nl.: Verordening (EG) 641/2004. Deze verordening geeft nadere bepalingen betreffende vergunningaanvragen voor nieuwe genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders, kennisgevingen van bestaande producten en de onvoorzien of technisch niet te voorkomen aanwezigheid van genetisch gemodificeerd materiaal waarvoor de risicobeoordeling tot een gunstig resultaat heeft geleid. Tevens zal de Commissie een aanbeveling betreffende technische richtsnoeren inzake bemonstering en opsporing van genetisch gemodificeerde organismen en afgeleide hiervan opstellen. In deze aanbevelingen is opgesteld hoe passende inspecties en andere controlemaatregelen, met inbegrip van steekproeven en (kwantitatieve en

¹ Voor wat betreft de import en/of commerciële teelt van levende ggo's geldt richtlijn 2001/18/EG voor toelating van een introductie in het milieu.

² http://europa.eu.int/eur-lex/nl/archive/2003/l_26820031018nl.html

³ 90 dagen na de publicatie van verordening (EG) Nr. 65/2004 tot vaststelling van een systeem voor de ontwikkeling en toekenning van eenduidige identificatienummers voor genetisch gemodificeerde organismen. Echter, artikel 1 t/m 7 zijn pas van toepassing na de publicatie van de Commissie aanbeveling inzake bemonstering en opsporing van genetisch gemodificeerde organismen en afgeleide

kwantitatieve) tests, uitgevoerd moeten worden om de naleving van de hierboven genoemde verordeningen te verzekeren⁴.

Hoofdpunten

Aantoonbaarheidsprincipe: de belangrijkste wijziging houdt in dat dit principe is losgelaten. Dit houdt in dat ook bij producten, waarbij geen eiwit of genetisch gemodificeerd DNA meer aanwezig is, zoals glucose of olie van bijvoorbeeld genetisch gemodificeerd maïs of soja nu vermeld dient te worden dat die afgeleid zijn van een genetisch gemodificeerd organisme.

Drempelwaarde, deze is verlaagd van 1% naar maximaal 0,9%. Dit percentage is gebaseerd op het individueel ingrediënt/variëteit en de aanwezigheid moet onbedoelde of technisch onvermijdbare zijn. Gehalte wordt (waarschijnlijk) bepaald op basis van het aanwezige DNA-genoom of op basis van het aanwezige eiwit indien er geen DNA aanwezig (meer) is.

Pijplijn ggo, is een ggo dat als veilig is beoordeeld (door de WCV of de EFSA)⁵ maar nog niet is toegelaten op de Europese markt. Hiervoor geldt een drempelwaarde van maximaal 0,5%, mits onbedoeld of technisch onvermijdbaar. Let wel: boven de drempelwaarde geldt geen etiketteringsverplichting, maar is het op de markt brengen van deze producten verboden. Deze overgangsmaatregel geldt tot 18 april 2007, maar het ligt in de verwachting dat voor deze tijd reeds een beslissing over de betreffende ggo's is genomen. Enkele veel besproken pijplijn ggo's zijn: Bt11 (zoete maïs), NK603 en GA21. Daarnaast is ook voor GT 73 (raapzaad, gehele korrel) een positieve beoordeling door de EFSA afgegeven. De status van enkele andere ggo's (zoals enkele katoens, raapzaad en veen voederbiet) zal nog door de Commissie verhelderd worden met de publicatie in het publicatieblad van een overzichtslijst.

Etiketteringsplicht: op het etiket moet duidelijk vermeld zijn dat het product geproduceerd is van een ggo, een ggo bevat, dan wel afgeleid is van een ggo.

Traceerbaarheid: ggo's moeten door de gehele keten gevolgd kunnen worden. De unieke code³ moet worden vermeld bij aanwezigheid van het (levende) ggo. Voor alle documenten geldt een bewaarplicht van 5 jaar.

Autorisatie

Een nieuwe aanvraag (autorisatie) bevat onder andere:

- veiligheidsstudies (inclusief een studie die de impact op het milieu bestudeert);
- detectie en bemonsteringsmethoden;
- referentiemateriaal en optioneel een post marketing monitoring (in opdracht van de bevoegde autoriteit (indien gewenst)) van de gezondheidseffecten.

Een aanvraag zal door een patenthouder worden uitgevoerd en beoordeeld worden door de EFSA. Een aanvraag moet worden gestuurd naar de competente autoriteit van een lidstaat. Vooralsnog kunnen aanvragen in Nederland voor voedsel-, diervoeder- en milieutoelatingen worden gestuurd naar Bureau GGO⁶. Het Permanent Comité voor de voedselketen en diergezondheid (PCVD) zal aan de hand van de beoordeling van de EFSA een besluit nemen over de mogelijke toelating. Na 10 jaar moet de autorisatie opnieuw worden aangevraagd.

Waar geldt de autorisatie voor?

Dit is afhankelijk van het door de aanvrager ingediend verzoek. Vanuit de overheid wordt erop gewezen dat het wenselijk is dat een zo breed mogelijke aanvraag wordt ingediend, opdat alle mogelijk producten/afgeleiden en het ggo zelf automatisch vervolgens onder de autorisatie vallen.

⁴ Deze richtsnoer is tot op heden (22 april 2004) niet gepubliceerd. Dit houdt in dat de etiketterings- en traceringsbepalingen (artikel 1 t/m 7) uit 1830/2003 nog niet van kracht zijn.

⁵ Het Wetenschappelijk Comité voor Voedsel (WCV) is niet langer operationeel en daarvoor in de plaats is de Europese Voedselveiligheids Autoriteit gekomen (EFSA).

⁶ http://arch.rivm.nl/csr/bggo_nl.html

Notificatie van wettelijk op de markt zijnde producten, die onder Richtlijn 2001/18/EG, 90/220/EG of Verordening (EG) 258/97 zijn toegelaten of diervoeders, die geen toelating behoeft, moeten onder artikel 5, 8, 17, 20, of 47 van Verordening (EG) 1829/2003 genotificeerd worden. Dit moet bij de Commissie gebeuren. Dan moet tevens worden aangegeven op welke datum de producten voor het eerst op de EU-markt zijn gebracht. De notificatie moet binnen zes maanden plaatsvinden dus voor 18 oktober 2004.

Welke producten vallen onder de desbetreffende wetgeving?

Wat valt er onder (etiketteren): alle producten (levensmiddel of diervoeder), die gg-gewassen of organismen bevatten of afgeleid zijn van genetische gemodificeerde organisme/gewassen. Afgeleid van houdt in dat het bijvoorbeeld maïsmeel is van genetisch gemodificeerd maïs of verder verwerkte producten, zoals karamel van glucosestroop verkregen na verwerking van gg-maïs.

Wat valt er niet onder (geen etikettering):

- Indien het individuele ingrediënt minder dan 0,9% genetisch gemodificeerd materiaal bevat, hoeft dit niet vermeld te worden, mits de aanwezigheid van dat materiaal onvoorzien of technisch onvermijdbaar is;
- De aanwezigheid van de zogenaamde pijlpijn ggo's is toegestaan mits onder de 0,5% (op basis van het individuele ingrediënt) en onvoorzien of technisch niet te voorkomen;
- Technologische hulpstoffen, zoals enzymen;
- Verdere uitzonderingen: alle producten verkregen met behulp van genetisch gemodificeerde organisme, zoals enzymen en dragermaterialen (voor geur en smaakstoffen) en vlees of melk afkomstig van dieren gevoed met gg-gewassen (tenzij het dier zelf genetisch gemodificeerd is) en carry-over additieven. (zie verder ook de lijst van vaak gestelde vragen).

N.B. in het geval van diervoeders vallen technologische hulpstoffen zoals enzymen veelal onder de categorie additief en dit houdt in dat etikettering verplicht is.

Overgangsfase

Voor de etikettering van ingrediënten/halffabrikaten of grondstoffen die al voor 15 april zijn gemaakt geldt het volgende: 'de etiketteringsvoorschriften van deze verordening gelden niet voor producten waarvoor het vervaardigingsproces al vóór de datum van toepassing (18 april 2004) van deze verordening was aangevat', op voorwaarde dat die producten zijn geëtiketteerd overeenkomstig de dan geldende wetgeving' volgens artikel 46 van Verordening (EG) 1829/2003. Dit houdt tevens in dat halffabrikaten of ingrediënten die nog in voorraad zijn na 18 april zonder aanvullende eisen opgesteld kunnen worden.

Vb: bulkgoederen, die voor 15 april reeds zijn ingescheept en pas na de 18de worden verwerkt.

Hoe moet worden geëtiketteerd/aangeduid?

Vooraf dient uitdrukkelijk vermeld te worden dat het gebruik van de term: "ggo-vrij" op het etiket van een levensmiddel niet is toegelaten in Nederland volgens het Warenwetbesluit Nieuwe Voedingsmiddelen.

Levensmiddel: alle ingrediënten (zie definitie Richtlijn 2000/13/EG) moeten vermeld worden op het eindproduct (levensmiddel). Wanneer het product of ingrediënt valt onder de bewuste wetgeving moeten de woorden "genetisch gemodificeerd" of na de naam van het bedoelde ingrediënt "geproduceerd met genetisch gemodificeerde [naam van het ingrediënt] op het etiket worden vermeld. Indien een categorienaam gebruikt wordt, zal een andere formulering gekozen moeten worden: "bevat genetisch gemodificeerd [naam van het ingrediënt], of bevat [naam van het ingrediënt] geproduceerd met genetisch gemodificeerd [naam van het genetisch gemodificeerd organisme].

In overleg met het Ministerie van VWS is afgesproken dat bijvoorbeeld ook vermeld mag worden op het etiket: genetisch gemodificeerd sojaolie of enkel de woorden "genetisch gemodificeerd". Dit is technisch gezien niet correct, echter juridisch wel (volgens artikel 13 van verordening nr. 1829/2003). Tevens is dit korter en ook waarschijnlijk duidelijker

voor de consument omdat er ook al vaak gesproken wordt over genetisch gemodificeerde levensmiddelen of diervoeders.

Vb: brood gemaakt van gg-sojabloem wordt geëtiketteerd als: "sojabloem van genetisch gemodificeerde soja".

Vb. bij raapzaadolie van een genetisch gemodificeerd raapzaad kan er staan: plantaardige olie, bevat olie geproduceerd van genetisch gemodificeerd raapzaad.

N.B. in de etiketteringsrichtlijn 2000/13/EG zijn geen bepalingen opgenomen met betrekking tot het aanduiden van mogelijke aanwezigheid van sporen ander materiaal in een ingrediënt. Of te wel; de aanwezigheid van sporen koolzaad in maïs wordt niet op het etiket vermeld.

Verpakt/onverpakt: bij de verkoop van niet voorverpakte producten, die geproduceerd zijn van of afgeleide zijn van ggo's, moet vermeld worden dat deze geproduceerd zijn van of afgeleid zijn van een ggo. Deze verwijzing kan via een bord in de directe omgeving van het product zijn of bijvoorbeeld via een reclame zuil in de nabije omgeving. Een uitzondering hierop is de verkoop van de bewuste producten in de horeca of via instellingskeukens en cateringsbedrijven, deze worden vrijgesteld van etikettering in Nederland

Diervoeder: diervoeders, die bestaan uit genetisch gemodificeerde organismen of afgeleid zijn van grondstoffen die ggo's bevatten of daarvan zijn afgeleid moeten op de verpakking of in het begeleidend document vermelden: genetisch gemodificeerd [naam van het gewas of ingrediënt] onmiddellijk na de benaming van het diervoeder (zie voor meer formuleringen artikel 25 van verordening 1829/2003).

Vb1: Maïsglutenvoermeel: wordt geëtiketteerd als "maïsglutenvoermeel van genetisch gemodificeerd maïs of genetisch gemodificeerd maïsglutenvoermeel".

Vb2: Sojaolie: wordt geëtiketteerd als "sojaolie van genetisch gemodificeerd sojabonen"

Vb3: Maïskorrels: wordt geëtiketteerd als "maïskorrels van genetisch gemodificeerd maïs of genetisch gemodificeerd maïs". Belangrijk is dat het eenduidige identificatienummer nu eveneens vermeld is (op het begeleidend document) indien het verder verhandeld wordt. De code hoeft niet vermeld te worden aan de eindgebruiker.

Waar moet de aanduiding op het etiket worden geplaatst?

Indien een product ingrediënten bevat die geheel of gedeeltelijk bestaan uit ggo's of hiermee geproduceerd zijn, dient de aanduiding in de lijst van ingrediënten te worden vermeld. De aanduiding mag ook in een voetnoot worden geplaatst direct onder de lijst van ingrediënten (in een lettertype van gelijke grootte). Het betreffende ingrediënt krijgt dan een asterisk voor de verwijzing.

Bij het ontbreken van een lijst van ingrediënten wordt de vermelding "genetisch gemodificeerd" of "geproduceerd met genetisch gemodificeerde [naam organisme]" duidelijk op het etiket aangegeven.

Traceerbaarheid

Tracering van producten is een geschikt middel om in het geval van een calamiteit (in een beperkte tijd) in de gehele keten na te gaan waar producten zich bevinden. Tevens kan dan nagegaan worden of de wijze van etikettering correct is. Volgens de algemene bepalingen van de Algemene Levensmiddelenwet (178 uit 2002, die van kracht is vanaf 1 januari 2005) is het de verantwoordelijkheid van de marktdeelnemer te weten waar de producten vandaan zijn gekomen en waar deze naar toe gaan de keten verder in, dus één stap terug en één stap verder de keten in. In artikel 4.4 van 1830/2003 is vastgelegd dat voor alle documenten (informatiedragers) een bewaarplicht van 5 jaar geldt.

Indien een product ggo's of afgeleide bevat moet de leveranciers aan de afnemer schriftelijk mededelen: "dat het product geheel of gedeeltelijk uit ggo's of afgeleide bestaat". Indien het tevens levende ggo's betreft (bijv hele maïskorrels of sojabonen) moet ook het eenduidige identificatienummer volgens Verordening (EG) 64/2004 vermeld worden. Deze wordt niet vermeld, indien het een niet-levend ggo betreft, zoals voor

maïsglutenvoermeel. Al deze informatie mag in het begeleidende document worden opgenomen.

Indien de leverancier niks vermeldt, is het volgens de verordeningen zo dat het om een partij gaat die geen ggo's bevat of daarvan is afgeleid en deze partij valt dan ook niet onder het toepassingsgebied van Verordeningen (EG) 1829/2003 en 1830/2003. Met klem wordt benadrukt dat er (voor de Nederlands situatie) wettelijk gezien geen verplichting bestaat tot het afgeven of vragen naar een zogenaamde "ggo-vrij"-verklaring.

Analysemethoden

Detectie en kwantificatie van ggo's is alleen mogelijk:

- indien detectiemethode voor die specifieke ggo bekend is (verantwoordelijkheid van de event-holder om deze aan te leveren), gevalideerd is en breed beschikbaar is (n.b. dit is voor toegelaten ggo's altijd het geval);
- indien (gecertificeerd) referentiemateriaal beschikbaar is (idem);
- indien het genetisch gemodificeerde materiaal boven de detectielimiet aanwezig is.
- indien in het product nog genetisch gemodificeerd DNA of eiwit aanwezig is.

N.B. hoe gericht wordt er gezocht; normaliter wordt in een partij sojabonen niet gezocht naar sporen (gg-)maïs en/of (gg-)lupine etc.

Daarnaast is het zo dat verwerkte producten, zoals olie, geen DNA of eiwit meer bevatten. In dergelijke situaties is het dus slechts mogelijk om de grondstof (zoals de bonen), aan het begin van de keten te analyseren op de aanwezigheid van genetisch gemodificeerd eiwit of DNA en is documentatie van groot belang.

Onvoorzien of technisch onvermijdbaar

Drempelwaardes (zie ook artikel 12, 24 en 47 van Verordening (EG)1829/2003) zijn een erkenning voor het feit dat (sporen) ggo's altijd aanwezig kunnen zijn in levensmiddelen en diervoeders.

Deze aanwezigheid kan een resultaat zijn van onbedoelde of technisch onvermijdbare vermenging gedurende zaadproductie, teelt, oogst, transport, opslag en verwerking. Nieuw is dat naast de term "onbedoeld" ook de term "technisch onvermijdbaar" tot een uitzondering van etikettering kan leiden, mits passende maatregelen zijn genomen en de drempelwaarde van 0,9% niet wordt overschreden.

Passende maatregelen

Om te bepalen of de aanwezigheid van het bewuste materiaal onbedoeld of technisch onvermijdbaar is moeten marktdeelnemers bewijs overhandigen aan de bevoegde autoriteiten, waaruit blijkt dat zij passende maatregelen hebben uitgevoerd om de mogelijke aanwezigheid van genetische gemodificeerd materiaal of derivaten daarvan te voorkomen.

Of maatregelen passend zijn of niet is zeer afhankelijk van: de herkomst; de aard en de samenstelling van het product of ingrediënt en de fase van het productieproces (teelt, opslag etc). Of de voorgestelde maatregelen afdoende zijn, zou van geval tot geval bekeken moeten worden. Een individuele risicobeoordeling van het eigen productieproces kan uitsluitel geven waar mogelijk menging kan plaatsvinden.

Verskillende aspecten beïnvloeden de beoordeling:

- het wel of niet bestaan van een ggo-variant van het betreffende product (er is bijv. nog geen gg-oliepalm);
- de geografische herkomst van het materiaal. In Europa vindt op dit moment beperkt tot nauwelijks teelt plaats van diverse gg-varianten;

Als er een risico bestaat dat er ongewenst sporen aanwezig zijn, dan zal de beoordeling of de maatregelen passend zijn, afhankelijk zijn van:

- mogelijkheid tot uitvoeren van analyses;
- de actuele markt situatie voor het gewas/product;
- contractuele afspraken (inkoopspecificaties/facturen) met de leverancier;
- indeling van de productielijnen of het productieproces;

Een voorbeeld is dat een verkoopcontract overhandigd moet worden, waarbij in de inkoopspecificaties is vastgelegd dat de betreffende partij niet valt onder de bepalingen van Verordeningen (EG) 1829/2003 en 1830/2003

De beleidsambtenaren van het Ministerie van VWS en LNV hebben kennis genomen van de verschillende aspecten die de passendheid van de maatregelen o.a. beïnvloeden. De definitieve besluitvorming vindt op het moment nog plaats en zal door de overheid in een later stadium bekend gemaakt worden.

Voor achtergrond informatie of recente ontwikkelingen, kunt u terecht op de internetsite van de Projectgroep biotechnologie (samenwerkingsverband tussen het Productschappen Margarine, Vetten en Oliën, het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten en het Productschap Diervoeder) (www.projectgroepbiotechnologie.nl), op de PLW-internetsite (www.plw.nl) of op de website van het ministerie van VWS, www.biotechnologie.minvws.nl

Geert de Rooij, met dank aan Dewi Hartkamp/Projectgroep Biotechnologie Productschappen, Mevr. Van der Lem (VWS) en Dhr. Hennecken (LNV).

Den Haag, 23 april 2004

Overige interessante internetsites:

Positieve beoordeling van de EFSA en nog geen markttoelating van de lidstaten voor levensmiddelen en diervoer (zie pagina 10, annex 3, die producten die al wel een advies van de EFSA hebben. Tevens is in de overzichten te raadplegen voor welke ggo's import en/of verwerking mogelijk is):

http://europa.eu.int/comm/food/food/biotechnology/gmfood/gmo_authorisations_en.pdf

Toegelaten ggo's in landen buiten de EU: zie de OECD database:

<http://webdomino1.oecd.org/ehs/bioprod.nsf>

Bijlage:

In de bijlage is een (beperkt) overzicht opgenomen, waarin is aangegeven voor welke producten de etiketteringsverplichting veranderd of gelijk blijft.

Bijlage: etikettering van genetisch gemodificeerde producten of afgeleide daarvan:

ggo-type	voorbeeld ⁷	wel en niet etiketteren volgens de huidige wetgeving/nieuwe wetgeving	
gg-gewas	Witlof ⁸	ja	ja
gg-zaad	Maïszaad	ja	ja
gg-levensmiddel	Maïs, sojabonen kiemen, tomaten	ja	ja
Levensmiddel geproduceerd van een ggo	Maïs meel ⁹	ja	ja
	Geraffineerde maïs olie, soja olie, raapzaadolie ¹⁰	nee	ja
	Glucose stroop geproduceerd van maïs zetmeel ¹⁰	nee	ja
levensmiddel van een dier gevoed met gg-maïs/soja etc	Eieren, vlees, melk	nee	nee
Levensmiddel geproduceerd m.b.v. een gg-enzym	Bakkerij producten geproduceerd m.b.v. amylase	nee	nee
Levensmiddel additief/smaakstof geproduceerd van een ggo	Geraffineerd lecithine geëxtraheerd van gg-soja (gebruikt in chocolade) ¹⁰	nee	ja
gg-diervoer	Maïskorrels	ja	ja
Diervoer geproduceerd van een ggo	Maïs gluten voer, sojabonen meel	nee	ja
Diervoer additief geproduceerd van een ggo	Vitamine B2 (riboflavine)	nee	ja

Bron: Question and Answers on the regulation of GMOs in the EU (MEMO/04/16, Brussels, 28 January 2004)

⁷ Voorbeelden bevatten eveneens producten, die nog niet op de markt in de EU zijn toegestaan.

⁸ Een witlof variëteit is op dit moment toegestaan voor teeltdoeleinden maar nog niet als levensmiddel.

⁹ DNA of eiwit van het genetisch gemodificeerde organisme aantoonbaar in het eindproduct.

¹⁰ DNA of eiwit van het genetisch gemodificeerde organisme niet aantoonbaar in het eindproduct.